

Відбулося засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики

16.6.2026 - Пресслужба Апарату Верховної Ради України | Verkhovna Rada Ukrainy

У кінці минулого тижня відбулося засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики.

Відкрив засідання голова Комітету Микита Потураєв, який запропонував змінити порядок розгляду питань і спочатку розглянути та ухвалити всі рішення, що потребують голосування.

Першим питанням члени Комітету розглянули проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо визначення рівня володіння українською мовою іноземними громадянами (реєстр. № 15261). Під час представлення законопроєкту голова Комітету Микита Потураєв наголосив, що документ підготовлено на основі раніше зареєстрованої урядової ініціативи та доопрацьовано за результатами фахових консультацій.

«Закон розроблений нашим Комітетом на заміну аналогічному урядовому. Мета і суть закону не змінилися. Ми його дещо спростили, щоб він не містив надмірної кількості змін до інших законів, але суть від цього не помінялася», – зазначив він.

Законопроєктом пропонується:

оптимізувати класифікацію рівнів володіння українською мовою як державною для виконання службових обов'язків,

запровадити класифікацію рівнів володіння українською мовою як іноземною, зокрема для набуття громадянства України,

розширити завдання Національної комісії зі стандартів державної мови у частині встановлення методів перевіряння рівня володіння українською мовою як іноземною,

надати Національній комісії зі стандартів державної мови повноваження затверджувати вимоги до рівнів володіння українською мовою як іноземною,

організовувати іспити для визначення рівня володіння українською мовою як іноземною,

затверджувати завдання для проведення іспиту на рівні володіння українською мовою як іноземною,

здійснювати міжнародне співробітництво з питань, що належать до її компетенції.

На думку народних депутатів України, ухвалення законопроєкту забезпечить оптимізацію процесів з організації та проведення іспитів на рівень володіння українською мовою для різних цільових груп, сприятиме популяризації української мови, культури, освіти за кордоном, утвердженню України в міжнародному співтоваристві.

Під час обговорення народний депутат України Володимир В'ятрович підкреслив, що після доопрацювання законопроєкт став більш чітким та зрозумілим з юридичної точки зору. Водночас народний депутат України Микола Княжицький звернув увагу на необхідність

повернення до питання підтвердження рівня володіння державною мовою особами, які претендують на зайняття посад в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Він запропонував під час підготовки документа до другого читання опрацювати можливість відновлення окремих норм, призупинених на період дії воєнного стану.

Окрему увагу учасники засідання приділили забезпеченню проведення іспитів з української мови для іноземців за кордоном.

Заступник голови Комітету Євгенія Кравчук у своєму виступі акцентувала увагу на доцільності розглянути можливість долучати Український інститут до організації іспитів за кордоном.

У дискусії взяли участь представники Міністерства закордонних справ України, Українського інституту та Національної комісії зі стандартів державної мови. Як було поінформовано, за результатами роботи робочої групи до законопроекту було включено положення, яке передбачає надання можливості делегування повноважень щодо проведення іспитів Українському інституту та іншим установам за кордоном.

Підсумовуючи обговорення, Микита Потураєв підтримав пропозиції щодо подальшого вдосконалення документа між першим і другим читанням та наголосив на його важливості для реалізації державної мовної політики і євроінтеграційних процесів.

За наслідками розгляду Комітет рекомендував Верховній Раді України ухвалити зазначений законопроект за основу з доопрацюванням його положень до другого читання відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Наступним питанням до розгляду був проект Закону про внесення змін до статті 161 Кримінального кодексу України щодо встановлення відповідальності за українофобію (реєстр. № 15186).

Під час представлення законопроекту один із його ініціаторів, народний депутат України Микола Княжицький, повідомив, що запропоновані зміни були розроблені і опрацьовані відповідно до суспільного запиту. Документ має на меті запровадити чіткий правовий механізм для боротьби з проявами українофобії та забезпечити належний захист українського народу, державності, культури та мови. Законопроект передбачає доповнення статті 161 Кримінального кодексу визначенням українофобських проявів, що дозволить правоохоронним органам і судам ефективно застосовувати ці норми на практиці.

«Українофобія є таким самим огидним явищем, як і антисемітизм, і має каратися відповідно» — зазначив Микола Княжицький.

Підтримуючи законодавчу ініціативу, Володимир В'ятрович зазначив, що в українському законодавстві вже існує визначення поняття «українофобія», а тому логічним кроком є посилення відповідальності за її прояви.

Своєю чергою представники Національної поліції України висловили низку техніко-юридичних зауважень щодо запропонованих формулювань та звернули увагу на необхідність узгодження нових норм із чинним законодавством у сфері протидії дискримінації. Представники Служби безпеки України наголосили на актуальності протидії діяльності антидержавних рухів та інформаційних кампаній, спрямованих на заперечення української державності.

Також Микита Потураєв звернув увагу на необхідність створення додаткових правових механізмів для реагування на прояви українофобії та інші форми інформаційної агресії проти України.

Народні депутати ухвалили рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду законопроекту у першому читанні прийняти його за основу та направити відповідне рішення до головного Комітету з питань правоохоронної діяльності

Третім питанням Комітет розглянув проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за публічне заперечення Голодомору 1932–1933 років в Україні та наругу над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору (реєстр. № 15191).

Законопроектом пропонується встановити кримінальну відповідальність за публічне заперечення Голодомору як геноциду Українського народу, виправдовування злочинних дій тоталітарного режиму СРСР, а також за наругу над пам'яттю мільйонів жертв трагедії.

Крім того, документ передбачає відповідальність за виготовлення та поширення матеріалів, що містять заперечення або виправдовування Голодомору.

Один з авторів законодавчої ініціативи Микола Княжицький наголосив, що українська держава вже визначила Голодомор геноцидом Українського народу, однак чинне законодавство не містить ефективних механізмів відповідальності за публічне заперечення цього злочину.

Під час обговорення Микита Потураєв підтримав необхідність посилення інструментів протидії інформаційним атакам проти історичної пам'яті українського народу. «Відповідальність за публічне заперечення Голодомору має бути чітко визначена у законодавчому полі. Ми багато говоримо про інформаційну війну, але не вживаємо ані превентивних заходів проти російської пропаганди, ані достатніх заходів реагування на конкретні дії, що дезорієнтують наше суспільство», – наголосив Микита Потураєв.

«Я так само переконаний, що в разі підтримки цього рішення і Національна поліція, і Служба безпеки України, і прокуратура отримають додаткові інструменти боротьби з нашими ворогами», – наголосив Микита Потураєв.

За результатами обговорення Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду у першому читанні проект Закону прийняти за основу, направивши ухвалене рішення профільному Комітету з питань правоохоронної діяльності.

Наступним відбулося обговорення питань реалізації державної мовної політики та виконання євроінтеграційних зобов'язань України у сфері захисту прав національних меншин.

Зазначене питання обговорювалося за участю Віцепрем'єр-міністрів України Тараса Качки та Тетяни Бережної, Голови Державної служби України з етнополітики та свободи совісті Віктора Єленського, Уповноваженої із захисту державної мови Олени Івановської, Голови Національної комісії зі стандартів державної мови Юлії Чернобров та інших представників центральних органів виконавчої влади.

При обговоренні народні депутати звернули увагу урядовців на декілька важливих моментів, що стосуються зазначеної сфери.

Відкриваючи дискусію, Віцепрем'єр-міністр України Тетяна Бережна наголосила на необхідності координації між усіма органами, залученими до формування та реалізації мовної політики.

«Нашим важливим завданням є максимальна координація і співпраця з Міністерством освіти і

науки України, Міністерством закордонних справ, Національною комісією зі стандартів державної мови, Державною службою з етнополітики та свободи совісті, Уповноваженим із захисту державної мови. Ми маємо сьогодні синхронізуватися в питаннях, які важливі не лише всередині держави, а й у контексті нашої євроінтеграції», – зазначила вона.

«Заходи підтримки мов меншин мають вживатися додатково до належного вивчення і застосування державної мови, а не замість них», – підкреслив Володимир В'ятрович.

«Для кожної європейської держави мовна політика є надзвичайно важливим елементом забезпечення державної єдності, національної безпеки і гуманітарного розвитку. Особливо це стосується України. Від ефективності мовної політики залежить і майбутнє нашої держави», – наголосив народний депутат.

Він також зазначив, що розвиток мов національних меншин не повинен відбуватися за рахунок послаблення позицій державної мови.

Народний депутат Микола Княжицький акцентував увагу на необхідності збереження балансу між європейською інтеграцією та захистом української мови.

«Ми цілком зацікавлені в тому, щоб права національних меншин розширювалися, але ми проти звуження функціонування української мови в українській державі. Це наше головне застереження», – заявив він.

Віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Тарас Качка наголосив, що європейська інтеграція та захист української ідентичності не суперечать одне одному. За словами урядовця, запропоновані зміни мають точковий характер і не спрямовані на перегляд основ державної мовної політики.

«Ми не бачимо суперечностей між цілями нашої мовної політики, політики щодо національних меншин і політики європейської інтеграції», – підкреслив Тарас Качка.

Під час обговорення народні депутати, представники уряду та профільних інституцій обмінялися позиціями щодо можливих змін до законодавства у сфері захисту прав національних меншин і забезпечення функціонування української мови як державної.

Голова Комітету Микита Потураєв подякував учасникам за конструктивну роботу та наголосив на необхідності подальшої співпраці для вироблення збалансованих рішень, які забезпечуватимуть захист державної мови, права національних меншин та успішне просування України на шляху до членства в Європейському Союзі.

«Ми сьогодні обговорили важливі питання. Не все, можливо, почули те, що хотіли б почути, але шлях торує той, хто йде», – зазначив він.

Крім того, народним депутатам було презентовано ініціативу щодо відкриття Центрів єдності (Unity Hubs) для підтримки зв'язків з українцями, які перебувають за кордоном.

Сьогодні за кордоном перебуває майже шість мільйонів українців. Для мільйонів родин тимчасовий захист у країнах ЄС став тривалим випробуванням на міцність, а питання «як не втратити зв'язок із домом?» та «як повернутися?» звучать дедалі гостріше. Відповіддю держави на цей виклик став масштабний проект Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України — «Мережа єдності українців».

Це діюча система підтримки, що поєднує зручні цифрові рішення та реальні фізичні простори в

найбільших європейських містах.

Центральним елементом цифрової складової мережі є портал dodomu.unity.gov.ua — онлайн-ресурс, який допомагає кожному, хто замислюється про повернення, скласти свій індивідуальний покроковий план (to-do list). Проте найамбітнішим практичним кроком став запуск UnityHubBerlin — перший офіційний Центр єдності в самому центрі німецької столиці. У центрі передбачено робочі простори, дитячі кімнати, майданчики для проведення культурних та освітніх заходів. Також можна отримати консультаційні та адміністративні послуги, оформити документи через ДП «Документ», вирішити питання з Пенсійним фондом України або отримати допомогу від міжнародних інституцій (UNHCR, ICMPD) тощо.

За інформацією Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України держава не покладає весь фінансовий тягар лише на український бюджет. В основі концепції лежить принцип міжнародного державно-приватного партнерства. Кожен такий Центр створюється на базі офіційних угод із країнами, що прихистили українців. Це дозволяє залучати ресурси, приміщення та сервіси безпосередньо від органів влади приймаючих держав. До фінансування та наповнення хабів послугами активно долучаються міжнародні гуманітарні організації та локальні українські громадські організації за кордоном.

Безпосереднє управління, фінансове забезпечення та щоденну операційну діяльність системи здійснює спеціалізована компанія «Мережа єдності». Представники Міністерства наголосили, що проект покликаний підтримувати зв'язок українців за кордоном з Україною та сприяти їхньому поверненню.

У межах організаційних питань Комітет підтримав зміни до складу своїх підкомітетів. Зокрема, новообраного члена Комітету Дмитра Слин'юка було включено до підкомітетів з питань культурної політики, інформаційної політики та європейської інтеграції, туризму та курортів.

Серед інших питань порядку денного члени Комітету розглянули питання відзначення осіб, які зробили вагомий внесок у розвиток гуманітарної сфери. За результатами розгляду було ухвалено рішення нагородити Подякою Комітету Надію Михайлівну Нукало, співробітницю відділу науково-дослідної роботи Національного меморіального комплексу Героїв Небесної Сотні – Музею Революції Гідності, за значний особистий внесок у розвиток музейної справи, збереження культурної спадщини та активну участь у законотворчій діяльності у цій сфері.

Також Комітет розглянув ініціативу народного депутата України Миколи Княжицького щодо проведення виїзного засідання у ДНУ «Книжкова палата України імені Івана Федорова». Члени Комітету погодили відповідну пропозицію, наголосивши на необхідності оперативного реагування на наслідки численних російських обстрілів, у результаті яких будівля установи зазнала суттєвих пошкоджень. Зокрема, через пошкодження інженерних мереж та інфраструктури існує загроза втрати понад 15 мільйонів унікальних друкованих видань. У зв'язку з цим Комітет вважає за необхідне консолідувати зусилля органів державної влади, профільних фахівців та міжнародних партнерів для збереження цього безцінного архіву української друкованої спадщини.

Завершуючи засідання, голова Комітету Микита Потураєв подякував народним депутатам, представникам органів державної влади та запрошеним учасникам за конструктивну роботу, наголосивши на важливості подальшого фахового діалогу та консолідації зусиль задля реалізації ухвалених рішень.

https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/273669.html